

ศศิวิมล บุรณรักษ์ 2552: การวิเคราะห์พื้นที่เพื่อกำหนดรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน บริเวณลุ่มน้ำบ้านทับเบิก ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน) สาขาวิชาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์วีระศักดิ์ อุคมโชค, D.Tech.Sc. 125 หน้า

การวิเคราะห์พื้นที่เพื่อกำหนดรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน บริเวณลุ่มน้ำบ้านทับเบิก ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อวางแผนการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสมและยั่งยืน โดยการนำผลการวิเคราะห์ศักยภาพและสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาประเมินแล้วจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่ศึกษามีศักยภาพด้านปริมาณน้ำฝนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และมีสถานภาพของลักษณะภูมิอากาศส่วนใหญ่อยู่ในระดับสมดุล ด้านทรัพยากรน้ำ มีศักยภาพของปริมาณน้ำท่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ แต่มีสถานภาพของคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในระดับสมดุล ด้านทรัพยากรดิน มีศักยภาพความอุดมสมบูรณ์ของดินอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และมีสถานภาพการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับสมดุล ผลการประเมินสถานภาพด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่าส่วนใหญ่มีสถานภาพอยู่ในระดับวิกฤต

จากผลการศึกษาดังกล่าวสามารถจัดทำข้อเสนอแนะในการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินและการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน โดยได้กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณลุ่มน้ำบ้านทับเบิกออกเป็น 2 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่อนุรักษ์ และเขตพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์ และมีการกำหนดมาตรการและแผนในการใช้ประโยชน์ที่ดิน กล่าวคือ เขตพื้นที่อนุรักษ์จะมีการกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์ให้เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ มีการก่อสร้างฝายชะลอน้ำ (Check Dam) และปลูกป่าทดแทนป่าที่มีสภาพเสื่อมโทรม ส่วนเขตพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์ มีการกำหนดมาตรการได้แก่ มีการสร้างแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อสำรองไว้ใช้ในฤดูแล้ง ส่งเสริมให้มีการเพาะปลูกพืชตามระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับปรุงบำรุงดินและลดต้นทุนจากการใช้ปุ๋ยเคมี ส่วนในด้านเศรษฐกิจและสังคม ควรมีการส่งเสริมการจัดตั้งสหกรณ์รวมรวบผลผลิตในชุมชนเพื่อลดต้นทุนการขนส่งและเพิ่มอำนาจการต่อรองราคา และควรมีการฝึกอบรมอาชีพเสริมในชุมชนเพื่อสร้างรายได้และลดอัตราการย้ายถิ่นเพื่อไปประกอบอาชีพ